

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

1

בפני : כב' השופטת ד"ר דרורה פלפל / ס. נשיאה

בעניין:

1. חיים אברהם

2. עדנה אברהם

התובעים 1-2 כורשי המנוח בנימין אברהם ז"ל

3. חיים אברהם

4. עדנה אברהם

ע"י ב"כ עו"ד ח' כהן ו/או עו"ד צ' שובל ו/או עו"ד ע' דולב

התובעים

נגד

1. רמי יצהר

2. אטרקציה – חברה לתקשורת המונים בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד א' ארז ו/או עו"ד י' בן פורת

הנתבעים

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11 התובעים 1 ו-2 הינם הוריו ויורשיו של חייל צה"ל בנימין אברהם ז"ל, אשר נחטף ונשבה בתאריך

12 7.10.2000 על-ידי ארגון החיזבאללה, יחד עם שני חיילי צה"ל נוספים. בנימין אברהם ז"ל נפל

13 בתאריך 1.11.2001, והובא למנוחות בתאריך 29.1.2004.

14 התביעה הוגשה על-ידי התובעים 1 ו-2 הן כורשי בנם המנוח (נספח 1 ל-ת/5) והן באופן אישי בגין

15 נזקיהם.

16

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

הנתבע 1 (להלן: "הנתבע") הינו העורך והכותב של אתר אינטרנט בשם "עניין מרכזי" (להלן גם: "אתר האינטרנט"), אשר הוקם על ידו בשנת 1999, ונמצא בבעלות הנתבעת 2, שהנתבע 1 הינו הבעלים של 99% ממניותיה (נספח 2 א' ל-5).

טענת התובעים בתמצית היא, שבתאריך 9.10.00 או בסמוך לכך, פורסמה באתר האינטרנט כתבה ממנה עלה חשד כי שלושת החיילים החטופים עסקו בסחר בסמים ובהברחתם בזמן שירותם הצבאי, ועובר לחטיפתם; וכי הימצאותם במקום החטיפה נבעה ממחדל או ממעשה בלתי חוקי שלהם (להלן: "הפרסום").

התובעים טוענים שהפרסום עורר סערה ציבורית בארץ, ובעקבותיו החל "גל" דיווחים באינטרנט ובערוצי תקשורת נוספים, בעניין הקשר שבין החיילים החטופים לבין ביצוע עסקאות סמים. מוסיפים התובעים וטוענים, שעקב עיסוקם במה שקרה לבנם, לא שמרו העתק מהפרסום, אולם בתוכנית רדיו בשם "דוקומדיה" אשר שודרה ברשת ב' בתאריך 16.10.00 בהנחיית העיתונאי מתי גולן (נספח 9 ל-5), היתה הפניה לפרסום זה.

לטענת התובעים, בפרסום הציג הנתבע את בנם המנוח ואת שאר החיילים בצורה מבזה, השפיל אותם ואת בני משפחותיהם בשל המעשים הקשים שייחס להם, ובכך פגע בערכם כחיילים, כבני אדם, בערך חייהם ובחובת הצלתם.

מוסיפים התובעים וטוענים שמתחקיר אירוע החטיפה עלה שהחיילים נמצאו בשטח כדין ובהתאם לנהלים (נספח 16 ל-5), ונשלל נושא הסמים.

לפיכך לעמדתם, מהווה הפרסום באתר האינטרנט לשון הרע כלפיהם, כהגדרת העוולה בחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן: "חוק איסור לשון הרע").

כמו כן הם טוענים שהנתבע הפר את תקנות האתיקה המקצועית של מועצת העיתונות בישראל; ושהנתבעים חבים כלפיהם גם בעוולות הרשלנות ושקר מפגיע כמשמעותן בפקודת הנזיקין.

הנתבע אחראי כלפיהם מכוח היותו עורך וכותב אתר האינטרנט "עניין מרכזי" בו נעשה הפרסום ובשל דבריו במסגרת הראיון בתוכנית הרדיו "דוקומדיה" בתאריך 16.10.00.

כמו כן הם טוענים שאחריות הנתבעת 2 לפרסום קמה מכוח היותה הבעלים של אתר האינטרנט.

התובעים פירטו בכתב התביעה (סע' 49-53) את אחריות "הנתבעת 3, ספק שירותי האינטרנט (ISP)" שעליו נמצא הדומיין של הנתבעת 2, ברם מעיון ברשימת הנתבעים המפורטים בכתב התביעה, עולה שהנתבעת 3 אינה מופיעה כלל כצד לתביעה.

לכן, התובעים עותרים לפיצוי בסך 3,000,000 ₪ בגין הנזק שנגרם להם עקב המאבק לטיהור שמם הטוב. לטענתם הפרסום גרם להם ביזוי, השפלה פומבית, עוול ונזק ממשיים וכבדים. בנוסף חלה הידרדרות קשה במצב בריאותו של התובע 1.

התביעה הוגשה לבית המשפט בתאריך 28.9.04; כתב תביעה מתוקן הוגש בתאריך 11.3.09. אף בכתב התביעה המתוקן לא מופיעה "הנתבעת 3" כצד לתביעה. משכך, לא תידון בפסק דין זה שאלת חבותה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

בכתב ההגנה שהוגש מטעמם כפרו הנתבעים בטענות התובעים וגרסתם היא שמעולם לא פורסמה באתר האינטרנט "עניין מרכזי", כתבה על כך שהחיללים החטופים עסקו בסמים ובהברחתם, וזו גם הסיבה לכך שלתובעים אין עותק מהפרסום. כמו כן לגרסתם, כל כלי התקשורת התייחסו לסיבת הימצאותם של החיילים בנקודה הספציפית שבה בוצעה החטיפה; הנתבעים אינם אחראים לכך, ולא ניתן לייחס להם את גרימתו של "גל" הדיווחים באינטרנט בנושא זה. הנתבע עצמו טען שהוא אינו כותב את כל מה שמופיע באתר האינטרנט ואף איננו רואה את כל החומר המוזן באתר. לטענת הנתבעים, לא הובאה ראיה כלשהי ע"י התובעים להוכחת נזקייהם, וסכום הפיצוי לו הם עותרים הינו מופרז וחסר יסוד.

להשלמת התמונה יצוין שטענת הנתבעים לסילוק על הסף של התביעה מחמת התיישנות, נדחתה ע"י בית המשפט (הרשם ד' גלדשטיין) בתאריך 7.11.06. בפסק דינו מיום 9.2.09 דחה ביהמ"ש (השופטת ש' ברוש) את ערעור הנתבעים על החלטת הרשם (ע"א 1898/07); וביום 26.1.10 דחה ביהמ"ש העליון בקשת רשות ערעור על פסק הדין הנ"ל, שהוגשה ע"י הנתבעים (רע"א 2208/09).

התיק הועבר להרכב זה בתאריך 21.11.10 ונקבע להוכחות לתאריך 20.9.11.

ג. הפלוגתאות בין הצדדים

מכתבי הטענות עולות הפלוגתאות הבאות בין הצדדים:

- האם הוכח הפרסום נשוא התביעה באתר האינטרנט "עניין מרכזי"?
- האם יש לשון הרע בפרסום?
- מה גובה הנזק?

ד. האם הוכח הפרסום נשוא התביעה באתר האינטרנט "עניין מרכזי"?

1. האם פורסמה הכתבה?

הריטואל בתובענות בגין הוצאת לשון הרע הוא, שהמסמך לו מיוחסת הוצאת שם רע, מצורף לכתב הטענות, כדי שניתן יהיה להתרשם מהטקסט המדויק שלו מיוחסת הוצאת השם הרע. במקרה הנוכחי, המכשלה הראשונה היא שטקסט כזה לא קיים, אלא קיים מצבור של ראיות נסיבתיות, שייסקר להלן, ואשר ממנו ננסה לדלות את המלים המיוחסות להוצאת השם הרע, אם קיימות, בצירוף לאמור בכתב התביעה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

1
2 התובע 1 העיד בתצהירו (סע' 13 ל-ת/5): "בשל הדאגה הרבה אשר קוננה בלב המשפחות לשלומם
3 של ילדינו, לא דאגנו לשמור את העתק כתבת האינטרנט המקורית אשר פורסמה על ידי הנתבע 1
4 באתר האינטרנט".

5 בחקירתו בבית המשפט העיד התובע 1 שחיפש את הידיעה באינטרנט אך לא הצליח למצוא אותה
6 (עמ' 15 שורות 12, 18-20). בהמשך העיד שהוא עצמו מעולם לא ראה את הפרסום באינטרנט, אלא
7 רק ציטוטים מהפרסום שהופיעו באתרי אינטרנט אחרים (עמ' 16 שורות 27-30).

8
9 התובעת 2 אף היא העידה בחקירתה בבית המשפט שמעולם לא ראתה את הפרסום באתר
10 האינטרנט (עמ' 13 שורות 2-5).

11
12 לתצהירו של התובע 1 צורף תמליל ראיון ששודר ביום 16.10.00 בתוכנית הרדיו "דוקומדיה" ברשת
13 ב', בהנחיית העיתונאי מתי גולן (נספח 9 ל-ת/5). בראיון השתתפו דובר צה"ל דאז, תא"ל רון כתרי
14 (להלן: "דובר צה"ל"), והנתבע.

15 כעולה מתמליל הראיון, הוא נפתח בהכחשה רשמית של דובר צה"ל בהתייחס לידיעות שפורסמו
16 באתרי אינטרנט על כך שהחיילים שנחטפו היו קשורים לסמים. לאחר ההכחשה הנ"ל, התנהל ראיון
17 עם הנתבע, כדלקמן:

18
19 "גולן: ערב טוב לרמי יצהר, עורך עיתון אינטרנט מרכזי.

20 יצהר: ערב טוב לך, מתי.

21 גולן: אצלך זה מתפרסם.

22 יצהר: בהחלט, אנחנו היינו הראשונים שפרסמנו את הפרשה הזו.

23 גולן: אני לא בטוח שזו גאוה כל כך גדולה...

24 יצהר: איש לא מתגאה ואלו עובדות ואני מציע, אם מדברים בעובדות, לתא"ל כתרי,

25 להיות מאוד מאוד מתון בהכחשות הגורפות שלו.

26 [...]

27 גולן: אני רוצה כרגע לקרוא את הידיעה שאתה כתבת: "למרות הרגישות הרבה של

28 הנושא..." – הכותרת היא: "האם עסקו החיילים החטופים בהברחת סמים

29 מלבנון...אין מנוס מהעלאת הסוגייה המטרידה הן את כוחות הבטחון והן את

30 המשפחות...בימים אלה מתנהלת חקירה המתבססת בעיקר על בדיקות מקורות

31 מודיעיניים כדי לנסות לברר האם עסקו השלושה בפעולות הברחה משטח לבנון

32 לישראל..." צוין כי בשלב זה אין שום הוכחה ממשיה לכך. למה אתם מפרסמים אם

33 אין הוכחה?

34 יצהר: על מנת שהקהל כולו ידע.

35 גולן: שאין הוכחה?

36 יצהר: שנסיונות חטיפתם של 3 החיילים אינן כפי שמצביע דו"צ.

37 גולן: מה זאת אומרת? אתה כותב שאין הוכחה!

38 יצהר: אני בכוונה כותב שאין הוכחה, אני כותב את העובדות והעובדות הן כדלקמן.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

[...]

גולן: עזוב כרגע את הנאומים, אני שואל מה העובדה? אין הוכחה!
יצהר: אתה ברגע זה הקראת מתוך הכתבה שאני מעלה את התהיות, שהן תהיות
שחייבות להבדק [...]".

ובהמשך:

"יצהר: לא אמרתי שיש שם קשר לסמים, אמרתי שהענין נבדק ע"י הצבא
והמשטרה. זו עובדה [...] אלו העובדות כפי שהן. אפילו לא רמזתי שזה קשור
לסמים".

לאחר מכן אפשר המנחה מתי גולן לדובר צה"ל רון כתרי לסכם את הדיון (מה שמעיד שכל השיחה
היתה בין שלושת האנשים מתחילתה ועד סופה), ובסופו של הסיכום אמר הנתבע: "אני מתנצל בפני
כולם, אבל עם ישראל צריך לדעת".

מר מתי גולן העיד בתצהירו (סעי' 4 ל-ת/6): "...הזמנתו של רמי יצהר באופן אישי לראיון בתכנית,
נעשתה על רקע ובהמשך לפרסום שהופיע קודם לכן באתר האינטרנט של יצהר, "עניין מרכזי",
ולפיו, החיילים שנחטפו היו קשורים בעסקת סמים נכון למועד חטיפתם".

בהמשך העיד (סעי' 8 ל-ת/6): "במהלך הראיון עצמו, הקראתי באוזניו של רמי יצהר קטעים נבחרים
מתוך הכתבה שפרסם. את הקטעים הקראתי מעל גבי אתר האינטרנט "עניין מרכזי". אציין, כי
לפני הראיון מסרו לי מההפקה גם תדפיס של הכתבה שפרסם יצהר, ואשר הודפסה מאתר
האינטרנט "עניין מרכזי".

בחקירתו בבית המשפט העיד מר גולן שלא ראה את הפרסום באתר האינטרנט, אלא ראה את
התמליל של הפרסום (עמ' 25 שורות 24-26).

דובר צה"ל דאז, תא"ל רון כתרי, העיד בחקירתו בבית המשפט שתמליל הראיון של התוכנית
"דוקומדיה" נעשה ע"י חיילים ביחידת דובר צה"ל, שמקליטים את שידורי הרדיו ומתמללים בכתב
את החומרים שמעניינים את צה"ל (עמ' 4 שורות 23-26).

בהמשך נשאל מר כתרי אם הוא ראה את הפרסום, והשיב (עמ' 6 שורות 6-7):

"ת: כן, בשעתו. ראיתי אותו בחומר שהוגש אלי על ידי אנשים שעבדו במדור שאותו
ציינתי קודם".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

לעומתם, הנתבע הכחיש בכלל קיומה של כתבה מעין זו באתר שלו "עניין מרכזי":

"...באתר האינטרנט "עניין מרכזי" לא היה פרסום כזה מעולם בו נאמר כי "החיילים עסקו בסחר בסמים או בהברחתם ואף לא פורסמה הכותרת – "האם עסקו החיילים החטופים בהברחת סמים מלבנון?" (סעי' 13 ל-3/נ).

לעדוּתו של הנתבע בחקירתו בבית המשפט (עמ' 35 שורה 13):

"ת: המדובר בכתבה שאיננה קיימת. שמעולם לא היתה ולא פורסמה".

ובהמשך (עמ' 46 שורות 31-32):

"ת: ... יכולתי לטעון אמת דיברתי, אבל לא אעשה את זה לעולם על דבר שלא כתבתי ולא עשיתי".

בחקירתו בבית המשפט אישר הנתבע שפרסם באתר האינטרנט כתבה שנוגעת לחטיפה של חיילי צה"ל, אולם זה היה סיקור של הפרשה; הוא לא זכר את מועד הפרסום (עמ' 33 שורות 31-33; עמ' 34 שורות 10, 14). לעדותו, מעולם לא הוזכר בכתבה הנ"ל עניין סמים ולו ברמז (שם, שורה 15).

הנתבע אישר את קיום הראיון עמו בתוכנית הרדיו "דוקומדיה" (עמ' 30 שורות 18-20). לעדותו הוא לא שמע במהלך הראיון שמתי גולן ייחס לו את הפרסום (עמ' 32 שורות 29-31).

"...אני לא שמעתי שהוא (מתי גולן-ד.פ.) ייחס לי את כתיבת הכתבה" (עמ' 35 שורות 24-23).

לעדוּתו (עמ' 36 שורות 1-2):

"אם אני נשאל מה לא נכון בתמליל, אני אומר שהדבר היחיד שאומרים שכתבתי, אני לא כתבתי דבר כזה. אני לא שמעתי את גולן אומר לי "אתה כתבת...".

בתצהיר הנתבע בתשובות לשאלון שהופנה אליו על ידי התובעים (ת/8 ו-ת/9), העיד: "באינטרנט היינו הראשונים לדווח על החטיפה לאחר שהדבר פורסם ברדיו. לא מדובר בשום פנים ואופן בפרסום ידיעה כלשהי הנוגעת לחשדות על סחר בסמים" (סעי' 31 ל-ת/9).

ביום 7.11.11, לאחר שהסתיימו ראיות הצדדים והתיק נקבע לסיכומים, נעתר ביהמ"ש לבקשת התובעים להגיש כראיה כתבה שפורסמה בתאריך 19.4.01 באתר האינטרנט "עניין מרכזי", תחת

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

הכותרת: "העיתון רב היוקרה פייננשל טיימס טוען: סוחר סמים לבנוני גדול פיתה את שלושת חיילי צה"ל וסייע לחטיפתם ע"י החיזבאללה". בכתבה הנ"ל צוין, בין היתר, כי:

"עניין מרכזי פרסם זמן קצר לאחר חטיפתם של שלושת החיילים בגזרת הר דב כי מפקד האוגדה וקצינים בכירים נוספים העלו באופן גלוי כבר בתחקירים הראשוניים את החשד כי ייתכן שהחיילים החטופים היו מעורבים בעסקת סמים.

[...]

עניין מרכזי לא טען אז ואיננו גורס היום כי החיילים החטופים היו מעורבים בעסקת סמים כלשהי. אנו חשפנו ופרסמנו את הדברים שנאמרו מפורשות על-ידי קצינים בכירים ומפקדים בזירה וכן ידיעות מודיעיניות מסויימות שהצטברו ושפורסמו על-ידי גורמים זרים".

בתצהיר משלים שהגיש הנתבע בעקבות הגשת הכתבה הנ"ל, העיד שהכתבה אכן פורסמה באתר האינטרנט, אולם לעדותו (סע' 8.1 ל-3): "ההפניה הנעשית בכתבה הנוכחית איננה לידיעה שהקריא מתי גולן בתוכניתו 'דוקומדיה' מיום 16.10.2000 בעת קיום הראיון הטלפוני עם דובר צה"ל דאז, מר רון כתרי ועימי ואשר כפי הנטען – מעולם לא פורסמה באתר עניין מרכזי" (ההדגשות במקור – פ.ד.).

בחקירתו בבית המשפט בעקבות הגשת הכתבה מיום 19.4.01, העיד הנתבע שלא זכר את הכתבה הנ"ל (עמ' 55 שורה 22). גם בהמשך העיד שהוא אינו זוכר את שתי הכתבות (עמ' 57 שורות 21-24), אך אינו מכחיש את מה שנכתב בכתבה מיום 19.4.01 (עמ' 60 שורות 31-34; עמ' 61 שורה 1).

2. מה היו העובדות הרלבנטיות לענייננו?

לענייננו, ועל-פי המפורט בסעיף 8 לכתב התביעה המתוקן, יש שתי עובדות רלבנטיות: הראשונה – הכותרת – "האם עסקו החיילים החטופים בהברחת סמים מלבנון"? השניה – הטקסט – שאינו "צמוד" לכותרת הבומבסטית, ובעצם מדווח על חקירה שמתנהלת כדי לבדוק מה עשו החיילים במקום בו לא היו צריכים להיות. אעיר כבר עתה, - כי כל קורא סביר בין על דרך האיניואנדו ובין על דרך קריאה "רגילה" של הכתבה, היה מקשר בין הבדיקה והחשד, לעניין סמים. ואחרי שהגדרנו מה היה הטקסט שנטען ושהוכח, נבדוק אם טקסט זה מהווה לשון הרע.

ב-ע"א 1622/09 גוגל ישראל בע"מ נ' חב' ברוקרטוב (פורסם בנבו ב-1.7.10) קבע ביהמ"ש העליון:

"אין כל מניעה עקרונית כי פרסומים באינטרנט המוציאים דיבתו של אדם יקימו אחריות בגין עוולת לשון הרע".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

בספרו **דיני לשון הרע** (1997), בעמ' 93, כותב המלומד א' שנהר (להלן: **שנהר**):

"את הטענה שהנתבע או הנאשם הוא שעשה את הפרסום ניתן להוכיח בראיות ישירות וגם בראיות נסיבתיות".

בענייננו, אין חולק שהתובעים לא ראו את הפרסום נשוא תביעתם בזמן אמת באתר האינטרנט ואף אין בידיהם עותק ממנו. חרף זאת, סבורה אני שתמליל הראיון עם הנתבע שנערך בתוכנית הרדיו "דוקומדיה", מהווה ראיה נסיבתית להוכחת הפרסום נשוא התביעה, מכיוון שבמהלך הראיון, קרא מנחה התוכנית מר מתי גולן, באוזני הנתבע, את הידיעה שפורסמה על ידי האחרון, ועליה נסב הראיון. כותרת הידיעה היתה: **"האם עסקו החיילים החטופים בהברחת סמים מלבנון?"**. בהמשך לציטוט הנ"ל, נשאל הנתבע שורה של שאלות על-ידי המראיין, עליהן השיב מבלי שהכחיש את תוכן הציטוט ו/או את העובדה שמדובר בפרסום שנעשה על ידו. יתרה מכך, בתשובותיו לשאלות המראיין מר מתי גולן, אמר לו הנתבע, בין היתר: **"אתה ברגע זה הקראת מתוך הכתבה שאני מעלה את התהיות, שהן תהיות שחייבות להבדק. נמצאו 3 חיילים במקום שאסור להם להמצא..."**.

חיזוק משמעותי לעצם ביצוע הפרסום, ניתן למצוא בכתבה שפורסמה באתר האינטרנט של הנתבע בתאריך 19.4.01, בה צוין מפורשות שזמן קצר לאחר חטיפת החיילים, פורסם באתר שקצינים בכירים בצבא העלו את החשד שהחיילים היו מעורבים בעסקת סמים. כתבה זו, שפרסומה לא הוכחש על-ידי הנתבע, היא בגדר הודאה שלו, אם כי מאוחרת, בביצוע הפרסום נשוא התביעה. בנסיבות אלה, משהוצגה ראיה בכתב בה אוזכר הפרסום נשוא התביעה בדבר חשד שהחיילים החטופים היו מעורבים בעסקת סמים, - אני דוחה את שלל טענות הנתבע כלפי תמליל הראיון שנערך עמו ברדיו, לרבות הטענות המוזרות לפיהן לא שמע את דברי המראיין עקב רעשי רקע ושהראיון עמו נערך באופן כללי, מתוקף היותו בעל אתר חדשות עצמאי, שלא ידע כי הראיון מתייחס לכתבה שהוא כתב, אלא שרואיין כמומחה לאינטרנט שהיה חדש בזמנו. למקרא תמלול הראיון ותשובותיו של הנתבע, לא מתעורר ספק-ספיקא שהנתבע שמע והבין היטב את השאלות שנשאל, והיה אף גאה על הבחירה בו כמראיין, כמי שפרסם לראשונה את החשד שנבדק, בדבר מעורבות החיילים בעסקת סמים. מסקנה נוספת המתבקשת על יסוד משקלן המצטבר של הראיות שפורטו לעיל היא, שעדות הנתבע לפיה לא פרסם דבר בנושא החשדות לכאורה למעורבותם של החטופים בסחר בסמים (סע' 20 ל-3/; ת/8 + ת/9; עמ' 34-35 לפרוטוקול), - אינה עדות אמת, ו"היעלמותה" הלא מוסברת של הכתבה שהיתה באתר "עניין מרכזי" ושהורדה לתדפיסים בזמן אמת, אותם ראו הן מר כתרי והן מתי גולן, - תומכת בכך.

לאור כל האמור לעיל, התובעים הוכיחו, במידת ההוכחה הנדרשת בהליך אזרחי, שהיתה כתבה באתר הנתבע, ושהנתבע שהיה בעל המניות והשליטה בנתבעת 2, עשה זאת בעצמו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

בשלב הבא תידון השאלה האם יש בפרסום זה משום הוצאת לשון הרע כלפי התובעים?

ה. האם יש לשון הרע בפרסום?

1. המסגרת הנורמטיבית

סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע קובע לאמור:

"לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;

(2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;

(3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו

או במקצועו;

(4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או

מוגבלותו".

סעיף 2 לחוק איסור לשון הרע קובע לאמור:

"(א) פרסום, לענין לשון הרע - בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות,

תנועה, צליל וכל אמצעי אחר.

(ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות:

(1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;

(2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות להגיע לאדם זולת הנפגע".

סעיף 7 לחוק הנ"ל קובע בזו הלשון:

"פרסום לשון הרע לאדם או יותר זולת הנפגע, תהא עוולה אזרחית....".

ב-ע"א 751/10 פלוני נ' ד"ר אילנה דייין-אורבך (פורסם בנבו ב-8.2.12), קבע בית המשפט העליון:

"בבחינת קיומה של לשון הרע יתחשב בית המשפט בדרך שבה נתפס הפרסום בעיני האדם הסביר. זהו מבחן אובייקטיבי, המעמיד עצמו על האופן שבו האדם הרגיל היה מבין את הפרסום [...]. על כן, לא הכוונה שמאחורי הפרסום היא שתצביע על קיומה של לשון הרע, אלא המסר עימו היא מותירה את הצופה. הכוונה יכול שתשפיע על הבחינות האחרות המתבקשות בחוק אך לא על שאלת עצם קיומה של לשון הרע.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

כאשר פונה בית המשפט לבדוק האם פרסום מסוים כולל בחובו לשון הרע עליו לבחון את הפרסום בכללותו. משמעות הפרסום נבחנת לא רק על סמך המילים המדויקות שבהן השתמש המפרסם, אלא גם אל מול הנסיבות החיצוניות הסובבות את הפרסום [...].

"המובן הטבעי והרגיל של המילים יימצא לעתים במובן המילולי כפשוטו ולעתים במסקנות מבין השורות. אל המובן הטבעי והרגיל של מילים אין להגיע תוך בידודן וניתוקן מהקשרן אלא נהפוך הוא, יש לראותן על רקען הכללי בו הובאו ובהקשר הדברים בו פורסמו" (ע"א חברת החשמל, בעמ' 300).

זאת ועוד, קיומה של לשון הרע נבחן במנותק משאלת אמיתות תוכן הפרסום (עניין אפל, בעמ' 617). פרסום יכול שיהיה אמת לאמיתה, ועדיין אם יש בו כדי להשפיל או לבזות – ייחשב הוא ללשון הרע. בשלב זה, אין חשיבות כאמור גם למניע או לכוונה שעמדה מאחורי הפרסום (עניין אפל, בעמ' 17; ע"א חברת החשמל, בעמ' 300-293,301). ודוק – חוק איסור לשון הרע נועד להתמודד עם הפגיעה שנגרמת לאדם כתוצאה מירידת מעמדו וערכו בעיני הבריות. אין הוא נועד למנוע, להבדיל, פגיעה ברגשותיו של מי שרואה את עצמו נפגע מהפרסום (ראו עניין בכרי, בפס' 35 לפסק דינו של השופט דנציגר).

ב-ע"א 5653/98 פלוס נ' חלוץ, (תק-על 2001 (3), 399), פרסם שבועון בשם "שתי ערים" כתבה שכותרתה היתה: "משרד השיכון בודק חשדות שאמיליו פלוס גנב מיליוני שקלים מכספי המדינה". בגין כותרת זו הוגשה תובענה לפי חוק איסור לשון הרע.

השופט מ' חשין בלשונו הציורית, בקבלו את הערעור ובהחליטו שיש בה בכותרת משום לשון הרע, כותב בהאי לישנא:

"עד שנשווה את כותרת המאמר למציאות ה"אובייקטיבית", שומה עלינו לשאול את עצמנו מה מודיעה אותנו הכותרת. לעניין זה נזכור כי משמעותו של פרסום תיקבע "על-פי המובן אותו מייחס להן [למילים] הקורא או השומע הסביר"; כי המדובר הוא "[ב]מובן הטבעי והרגיל של [ה]מילים" וכי מובן זה יימצא, דרך כלל, "במובן המילולי כפשוטו ולעתים במסקנות מבין השורות": השופט שמגר בע"א חברת החשמל לישראל הנ"ל [5], בעמ' 300. ובהמשך (שם):

מכאן למשל, כי כאשר בית-המשפט בוחן דברים שפורסמו בעתון ומבקש ליישם את המבחן של האדם הסביר והרגיל, עליו להעריך מה משמעותן ומובנן של המילים בעיני קורא העתון הרגיל ולשקול איך היה הלה מבין את הכתוב. לכלל האמור, המפנה אותנו אל משמעותן הרגילה של המילים, יש ביטוי נוסף: יש לפרש את המילים בהקשר בו פורסמו, ללא היזקקות לנתונים חיצוניים נוספים העלולים לשנות את משמעותן או להרחיבן, אלא אם ניתן להוכיח כי גם נתונים נוספים אלה הם בגדר ידיעתם הרגילה של אלה ששמעו או קראו אותם".

[...]

"חברי השופט ברק אמר בע"א 214/89 אבנרי נ' שפירא (פרשת אבנרי [20]), בעמ' 856, כי –

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

כבוד האדם ושמו הטוב חשובים לעתים לאדם כחיים עצמם, הם יקרים לו לרוב יותר מכל נכס אחר".

[...]

"משיצאה לשון הרע לאוויר העולם, שוקעת היא בלבות אנשים. בעבור זמן מתעמעם הזיכרון והולך, אך שמץ מן הזיכרון נותר, ולא לטוב. לשון הרע נמשלה לחץ ששולח. ומה חץ ששולח לא ישוב אחור, כן היא לשון הרע. וכנאמר במדרש תהלים, מזמור קכ, ד"ה [ד] מה יתן [א]:

נמשל הלשון לחץ, ולמה, שאם ישלף האדם החרב שבידו להרוג את חבירו, הוא מתחנן לו ומבקש הימנו רחמים, מתנחם ההורג ומחזיר החרב לנרתיקו, אבל החץ כיון שירה אותו והלך, אפילו מבקש להחזיר אינו יכול להחזיר".

באותו פסק-דין, להבדיל אלף הבדלות מאשר בענייננו, נזקק בית המשפט גם לבחון את טענת "אמת דיברתי", שנטענה שם ואשר נשללה מפורשות כאן. לכן בסיומו של דיון שם, כתב השופט חשין:

"עיתונאי המדווח בדרך אובייקטיבית על התנהלותם של הליכים דוגמת חקירה במשטרה, ראוי הוא להגנה מפני תביעה בגין פרסומה של לשון הרע, ואולם, לא יהיה זה ראוי כי יינתן בידי עיתונאי כוח לבעוט בשמו של אדם משל היה כדור משחק. "גנב" הוא שם גנאי, ו"גנב" כי ייקרא לאדם – בלא יסוד של אמת – יחויב הכותב בפרסום לשון הרע. כך הוא אף אם יאמר כי משרד ממשלה בודק חשדות על כך שפלוגי גנב מיליוני שקלים מכספי המדינה בלא שאמירה זו תיטע עצמה בקרקע המציאות".

אלה הן ההלכות הכלליות.

2. מן הכלל אל הפרט

לטענת התובעים, המשמעות שקורא סביר היה מייחס לפרסום נשוא התביעה הינה שקיים קשר, ולו המזערי ביותר, ולו על דרך האיניואנדו, בין עסקאות סמים והברחתם לגבולות המדינה, לבין חיילי צה"ל החטופים. לעמדתם, למרות שהנושא מועלה בכתבה בצורת שאלה או חשד שמופנים לקוראים, משתמע מכך שזוהי אך שאלה רטורית, אשר הקוראים אמורים להבין שהתשובה עליה היא חיובית.

כותב על כך שנהר בספרו לעיל (עמ' 115):

"דרך נפוצה להצגת דברי השמצה בצורה מסויגת היא הצגת טענות בצורת שאלות. במקרים מסוימים המשמעות המשתמעת של השאלה תהווה קביעה פוזיטיבית בדבר

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

מצב עובדתי [...] האבחנה בעניין זה צריכה להעשות בכל מקרה ומקרה על פי נסיבותיו".

בפסק הדין שניתן ב-ע"א 5653/98 פלוס נ' חלוץ, (תק-על 2001 (3), 399), קבע ביהמ"ש העליון:

"הלכה מכבר במשפט ישראל, כי פירסום המייחס חשד לביצוע עבירה בידי פלוני עלול לפגוע קשות בפלוני ולהוות לשון הרע".

בספרו של שנהר נכתב (עמ' 238-239):

"קיים הבדל מהותי בין פרסום המייחס לאדם ביצוע עבירה לבין פרסום המייחס חשד לביצוע עבירה, שכן קביעה חד משמעית שאדם ביצע עבירה פוגעת באותו אדם יותר מייחוס של חשד לביצוע עבירה. עם זאת, גם פרסום המייחס חשד לביצוע עבירה עלול לפגוע קשות במי שמוצג כחשוד ולהוות לפיכך "לשון הרע".

ביישום ההלכה הפסוקה על נסיבות ענייננו, מתבקשת לכן המסקנה לפיה הפרסום שבוצע ברבים לפיו נבדק חשד שהחיילים החטופים עסקו בהברחת סמים מלבנון, עלול היה לגרום להשפלתו של החייל המנוח בני אברהם ז"ל בעיני הבריות, לבזותו בשל המעשים המיוחסים לו ולגרום לפגיעה בשמו הטוב ובכבודו.

ודוק: הפרסום השלילי פוגע לא רק במנוח אלא גם בבני משפחתו, שכן "פגיעתה של הדיבה רעה לא רק כלפי מושא לשון הרע עצמו, אלא גם כלפי סביבתו הקרובה – משפחתו, ילדיו וידידיו" [ר' ע"א 89/04 ד"ר נודלמן נ' שרנסקי פורסם בנבו ב-4.8.08].
התובע העיד בתצהירו (סע' 106 ל-ת/5):

"מקרה שקרה לי אך לאחרונה (ההדגשה במקור-ד.פ.), ולמרות שעברו 10 שנים ממועד הפרסום, עת נכחתי בחודש דצמבר 2010 בסמינר מקצועי בים המלח, במהלכו נשאלתי על ידי אחד האורחים האם "אתה לא האבא של בני אברהם שעסק בסחר בסמים?".

בדרך כלל, קיומה של לשון הרע אינו סוף פסוק ובשלב הבא יש לבחון האם מתקיימת אחת מההגנות שמקנה חוק איסור לשון הרע, למפרסם לשון הרע.

ואכן בכתב הגנתו טען הנתבע (סע' 98), בין היתר, שאם היה באמירות נשוא התביעה משום לשון הרע כלפי התובעים, הרי שהאמור בפרסום היה אמת והיה בו עניין ציבורי, בהתאם לסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

הטענה הובאה בצורה רפה ולא מפורטת, ונראה כי סיבותיה התבהרו רק למשמע עדותו של הנתבע, ולמקרא סיכומיו של בא כוחו.

הנתבע, כמפורט לעיל, בחר לציין כי אין הוא מתגונן בטענה של "אמת דיברתי", מאחר ולא היתה כל כתבה.

ובא כוחו, בסיכומיו, למרות שב"כ התובעים התייחס לנושא של הגנת "אמת דיברתי", וכתוצאה מכך ניתח את משמעות חקירות הצבא שנעשו בסמוך, - לא העלה נושא זה ולו במילה אחת. המדובר בעיתונאי וותיק, שנראה לי ש"הימר" על כל הקופה, ולמרות ה"רמז" בכתב ההגנה המכוון לטענת "אמת דיברתי", האמין כנראה שכתבה שלא נמצאה, לא ניתן יהיה להוכיחה בראיות נסיבתיות, ולכן שלל בכלל את כתיבתה על ידיו.

בית המשפט אינו קזינו, וההליך המשפטי אינו הימור מי ייכשל בהבאת ראיות. צר לי שהנתבע נקט בדרך זו, במקום לסייע גם הוא לבית המשפט ולפרוס בפניו את כל העובדות והאפשרויות הרלבנטיות.

ו. גובה הנזק

בסעיפים 57-64 לכתב התביעה המתוקן מתאר ב"כ התובעים את נזקייהם; ברי וברי לי כי הם נסחפו בתיאור הנזק לעניין הצלת החטופים; בד בבד ולגבי שאר הפריטים, אין פירוט סכומים, ורק בסעיף 84 מופיעה למעשה הערכה של הנזק בגובה של 3 מיליוני ₪.

בתצהירו של התובע (סעי' 64 ואילך) יש כבר פירוט והשלמה הן של מחלות והן לעניין הוצאות נסיעה בעולם לצורך בירור גורל הבן והצלתו, בגובה של \$ 620,000 (סעי' 79 ל-ת/5). במסגרת תיק המוצגים ניתן לראות את המוצגים הבאים:

- סטיקרים שונים;
- הפקת סרט תדמית;
- מסמכים מבי"ח בילינסון, שעיקרם נושא של יתר לחץ דם של התובע;
- מסמכים רפואיים אודות כאבים בחזה, סכרת והשמנת יתר, כל זאת החל מגיל 54.

אין תעודה רפואית שקושרת את הבעיות הרפואיות של התובע דווקא לעניין החטיפה. ודוק, המדובר בתופעות שקיימות בגיל זה לעתים, ללא כל קשר לאירוע טראומטי כזה או אחר. לעניין הסטיקרים – אין כל מסמך על הוצאה כספית, למרות שיש הערכה (סעי' 82 ל-ת/5) של 200,000 ₪. אין הסבר כיצד הגיעו התובעים להערכה זו, וגם לא ברור הקשר הסיבתי שבין פרסום הכתבה להוצאה נטענת זו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 2338-04

בסעיף 89 לתצהיר התובע, יש הערכה כספית של עלות הפקת סרט התדמית; ושוב עלי לחזור על הערה קודמת: אין כל מסמך כספי לעניין זה, ולא ברור הקשר הסיבתי בין הוצאה זו לבין פרסום הכתבה. כנ"ל גם לגבי האמור בסעיפים 94, 95 ו-98 לתצהיר התובע. אגב, לא הובהר לביהמ"ש מדוע פירוט זה לא היה בכתב התביעה המתוקן שהוגש, ובכלל.

לכן, בהיעדר הוכחה קונקרטית לגבי נזקים, יש לפנות להערכה כללית של ביהמ"ש בנושא של צער ועוגמת נפש בגין האירוע. קשה לאמוד צער ופגיעה בשם הטוב; ואם אני לוקחת בחשבון שהצבא, בין ביוזמתו, ובין בלחץ המשפחות, פרסם אחרי כשבוע ימים הכחשה בנושא מעורבות החיילים בנושא סמים, אני קובעת שעל הנתבעים ביחד ולחוד לפצות את התובעים ביחד ולחוד בסכום כולל של 250,000 ₪, נכון ליום מתן פסק הדין. הסכום ישא ריבית והפרשי הצמדה כדין ממועד מתן פסק הדין ועד לתשלום בפועל. כמו כן אני מחייבת את הנתבעים ביחד ולחוד לשלם לתובעים שכ"ט עו"ד בסכום של 35,000 ₪. הסכום ישא ריבית והצמדה כדין; וכן את הוצאות המשפט, אותן ישום הרשם.

ניתן היום 19/12/2012, בהיעדר.

לפרסום מתאריך 23/12/2012.

המזכירות תמציא עותק פסק דין זה לב"כ הצדדים, בהמצאה כדין.

ד"ר דרורה פלפל, שופטת
ס/נשיאה